

Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра загального мовознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан філологічного
факультету

С.М.Пилипчук

“30” серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО МОВОЗНАВСТВА

галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u>
спеціальність	<u>035 Філологія</u>
спеціалізація	<u>035.03 Слов'янські мови та література (переклад включно)</u>
факультет	<u>філологічний</u>

Львів – 2019 рік

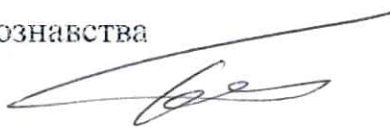
Робоча програма навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства» для студентів за спеціальністю 035 Філологія, спеціалізацією 035.03 Слов'янські мови та літератури (переклад включно). – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 20с.

Розробник: Процак Л.М., старший викладач кафедри загального мовознавства

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри загального мовознавства.

Протокол від “30” серпня 2019 року № 1.

Завідувач кафедри загального мовознавства

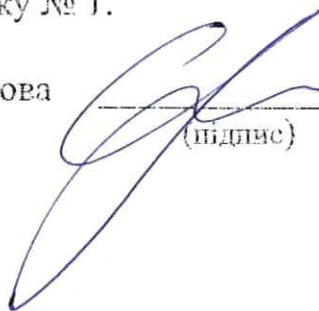
_____ (Бацевич Ф.С.)
(підпис)

“30” серпня 2019 року

Затверджено Вченою радою філологічного факультету.

Протокол від “30” серпня 2019 року № 1.

Голова

_____ (Пилишчук С.М.)
(підпис)

“30” серпня 2019 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<u>денна форма навчання</u>	<u>заочна форма навчання</u>
Кількість кредитів – 3	<u>Галузь знань:</u> 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
	<u>Спеціальність:</u> 035 Філологія		
Модулів – 2	<u>Спеціалізація:</u> 035.03 Слов'янські мови та літератури (переклад включно)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		2-й	-
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,6	<u>Освітньо-кваліфікаційний рівень:</u> Бакалавр	16 год.	-
		Практичні, семінарські	
		16 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		58 год.	-
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1: 1,1

для заочної форми навчання -

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

«Вступ до мовознавства» – пропедевтичний курс, що ознайомлює студентів з базовими теоретичними поняттями мовознавства, тому він займає важливе місце у підготовці кваліфікованих фахівців-філологів. Він покликаний ознайомити студентів з основами загальнолінгвістичних знань, принциповими положеннями теорії мовознавства, найважливішими методами і прийомами дослідження мови. Курс має інтродуктивний характер: він вводить студентів у царину наукового підходу до мови у всіх її соціальних, територіальних та історичних проявах, допомагає оволодіти науковим апаратом лінгвістики та принципами вивчення, дослідження й опису мови. В межах курсу розкривається не лише сутність, будова та системність мови, але й роль мови у суспільстві та в організації життєдіяльності людини. «Вступ до мовознавства» передбачає специфікацію окремих розділів та добору прикладів відповідно до спеціалізації студентів.

Метою викладання навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства» є вивчення основ загальнолінгвістичних знань, принципових положень лінгвістики як науки, що має застосування як загальне, так і конкретне, як теоретичне, так і прикладне, а також засвоєння методів та прийомів лінгвістичного аналізу.

Завдання навчальної дисципліни впливають із поставленої мети: поступове оволодіння науковим мовознавчим апаратом і вироблення навичок практичного застосування теоретичних знань при вивченні і викладанні слов'янських мов (польської, чеської словенської, болгарської, сербської, хорватської, російської).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **знати:**

- 1) основні проблеми і напрями сучасного мовознавства;
- 2) сутність системно-структурного підходу до мови;
- 3) особливості семіотичного аспекту мовознавства;
- 4) основні проблеми менталінгвістики, особливості співвідношення мови і мислення;
- 5) сутність дихотомії «мова» і «мовлення»;
- 6) критерії розрізнення фонетики і фонології, специфіку їх проблематики;
- 7) аспекти вивчення лексики: ономасіологію, семасіологію, етимологію;
- 8) основні поняття та категорії граматики, особливості їх вияву у мовах різної будови;
- 9) основні риси історичного мовознавства;
- 10) типи класифікації мов світу;
- 11) історичні та сучасні типи письма.

Студенти повинні **вміти**:

- 1) давати правильні визначення основних лінгвістичних термінів, передбачених програмою;
- 2) розпізнавати мовні одиниці в різних контекстних умовах;
- 3) класифікувати мовні одиниці, застосовуючи різні методи лінгвістики;
- 4) розпізнавати різні типи мовних знаків;
- 5) аналізувати звуки мов світу в аспектах акустичному, артикуляційному та функціональному;
- 6) характеризувати слова різних мов з боку семасіології та ономасіології;
- 7) визначати особливості граматичної будови різних мов світу;
- 8) виявляти ізоморфізм мовних рівнів;
- 9) вміти пояснювати історичні зміни у межах різних підрівнів мов, які вони вивчають;
- 10) визначати місце мови за генеалогічною і типологічною класифікаціями;
- 11) давати дефініцію мовознавчим термінам, передбаченим програмою.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ. Загальнотеоретичні положення та галузі мовознавства.

Тема 1. Мовознавство як наука

1. Об'єкт і предмет мовознавства.
2. Аспекти та основні розділи науки про мову: 1) мовознавство часткове, загальне, теоретичне і прикладне; 2) розділи мовознавства (фонетика та фонологія, лексикологія та лексикографія, морфологія та синтаксис) в синхронії та діяхронії.
3. Різноманітність мов світу: специфічне та універсальне у мовах. Проблема мовних універсалій та їх типологія.
4. Короткий огляд історії формування лінгвістичних поглядів та виникнення мовознавства як спеціальної науки про мову.
5. Мовознавство у системі сучасного наукового знання, його зв'язок з іншими науками. Коротка характеристика сучасних мовознавчих напрямів (соціолінгвістика, психолінгвістика, етнолінгвістика, когнітивна лінгвістика, лінгвосеміотика).

6. Вихідні прийоми наукового аналізу мови (аналіз та синтез; опис, класифікація, модель, схема, гіпотеза, експеримент, матриця, кількісно-статистичний аналіз). Методи дослідження мови (описовий, порівняльно-історичний, зіставний або типологічний, структурний).

Рекомендована література:

Основна:

1. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. – К., 2000. – С. 7–17.
2. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства. – К., 2006. – С. 8–35.
3. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2006. – С. 10–17, 22–38, 356–358.
4. Соссюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. – К., 1998. – С. 16–17, 18–28.

Додаткова:

1. Білецький А.О. Про мову і мовознавство. – К., 1997.
2. Дрогомирецький П.П., Пена Л.І. Вступ до мовознавства. – Івано-Франківськ, 2015.
3. Левицький А.Е., Сингаївська А.В., Славова Л.Л. Вступ до мовознавства. – К., 2006.
4. Ющук І.П. Вступ до мовознавства. – К., 2000.

Словники, енциклопедії:

1. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава – К., 2010.
2. Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н. Ярцев. – М., 1990. – С. 535 – 536.

Тема 2 . Природа, сутність і функції мови. Соціологічний аспект дослідження мови

1. Проблема визначення сутності мови: біологічний, психологічний та соціальний підходи. Лінгвістична концепція Ф. де Соссюра та її основні принципи.
2. Гіпотези походження мови.
3. Функції мови у суспільстві.
4. Форми існування мови у суспільстві (історичні форми: мова племені, мова народності, мова нації; сучасні варіанти: соціальні та територіальні діалекти, просторіччя, жаргони, аргі).
5. Стилїстична диференціація мови. Поняття літературної мови.
6. Закономірності розвитку мов.

7. Розвиток і функціонування мов у різні історичні епохи (зовнішні і внутрішні причини мовних змін).

Рекомендована література:

Основна:

1. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. – К., 2000. – С. 18 – 22; 35 – 57.
2. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К, 2006. – С. 325 – 329.
3. Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства. – К, 2006. – С. 44 – 64, 70 - 86.
4. Соссюр де Ф. Курс загальної лінгвістики. Розд. IV, V. – К., 1998. – С. 31 – 33, 34 -36.

Додаткова:

1. Білецький А.О. Про мову і мовознавство. – К., 1997.
2. Дрогомирецький П.П., Пена Л.І. Вступ до мовознавства. – Івано-Франківськ, 2015.
3. Левицький А.Е., Сингаївська А.В., Славова Л.Л. Вступ до мовознавства. – К., 2006.
4. Ющук І.П. Вступ до мовознавства. – К., 2000.

Енциклопедії, словники:

1. Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н. Ярцев. – М., 1990.
2. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава - К., 2010.
3. Українська мова. Енциклопедія. – К.: Українська енциклопедія, 2004.
4. Українська мова. Енциклопедія / За редакцією І.В. Муромцева. – К., 2011.

Тема 3. Психологічний та семіотичний аспекти мови

1. Мова, мислення і свідомість. Різні точки зору на зв'язок мови і мислення. Функціональні типи людського мислення.
2. Семіотика як наука про знаки і знакові системи. Загальне поняття про знак і про мовний знак зокрема.
3. Двобічна природа знака: експонент та зміст (план вираження і план змісту). Типи і класифікація знаків.
4. Структура мови та її системний характер. Різне розуміння системи та структури

5. Мова як система систем. Поняття про рівень мовної системи. Загальна характеристика основних і проміжних рівнів мови та інвентаря їх основних одиниць.
6. Мова як структура: парадигматичні, синтагматичні та ієрархічні зв'язки як засоби організації і функціонування мови та її одиниць.
7. Мова як система: її матеріальність, відкритість, гетерогенність та динамізм.

Рекомендована література:

Основна:

1. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. – К., 2000. – С. 26–31.
2. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства. – К., 2006. – С. 38–41.
3. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2006. – С. 168–178.
4. Соссюр де Ф. Курс загальної лінгвістики. – К., 1998. – С. 86 – 101.

Додаткова:

1. Соссюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. – К., 1998. – С. 115–127.

Енциклопедії, словники:

1. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава, 2010.
2. Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н. Ярцева. – М., 1990.

Тема 4. Письмо

1. Письмо як особлива знакова система. Значення винаходу письма.
2. Історичні типи письма: дографічне (предметне), піктографічне, ієрогліфічне, буквене.
3. Графіка. Походження і розвиток основних (базових) алфавітів: грецького, латинського, слов'янського, єврейського, арабського.
4. Типи письма у сучасному світі. Спеціальні типи письма (стенографія, азбука Брайля тощо).
5. Орфографія та її основні принципи: фонетичний, морфологічний, історичний (традиційний).

Рекомендована література:

Основна:

1. Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства. – К., 2006. – С. 166–178.
2. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. – К., 2000. – С. 164–180.
3. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2006. – С. 297–300, 333–348.
4. Соссюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. – К., 1998. – С. 32–33.

Додаткова:

1. Дрогомирецький П.П., Пена Л.І. Вступ до мовознавства: Навч.-методичний посібник. – Івано-Франківськ, 2015.
2. Левицький А.Е., Сингаївська А.В., Славова Л.Л. Вступ до мовознавства. – К., 2006.
3. Ющук І.П. Вступ до мовознавства. – К., 2000.

Енциклопедії, словники:

1. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. – К., 1985.
2. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава, 2010.
3. Українська мова. Енциклопедія. – К., 2004.
4. Українська мова. Енциклопедія / За ред. І.В.Муромцева. – К., 2011.

Змістовий модуль 2. Розділи мовознавства в синхронії та діахронії

Тема 5. Фонетика і фонологія.

1. Три аспекти вивчення звуків мовлення: фізичний, фізіологічний, лінгвістичний.
2. Предмет та завдання фонетики. Типи фонетичних досліджень(фонетика описова, історична, практична, експериментальна, порівняльна).
3. Принципи класифікації голосних та приголосних звуків у мовах світу.
4. Фонетичні процеси та їх коартикуляційна основа: позиційні (редукція, оглушення, протеза), комбінаторні (акомодація, асиміляція, дисиміляція, гаплогія, дієреза, епентеза, метатеза, субституція).
5. Функціональний аспект вивчення звуків. Предмет і завдання фонології. Поняття про фонему та її функції (конститутивну, дистинктивну (диференційну), перцептивну).
6. Дистрибуція фонем як метод дослідження (контрастивна і додаткова) та як спосіб існування в мові (реальні та нереальні, типові та нетипові сполуки фонем).
7. Варіанти фонем: обов'язкові та необов'язкові (факультативні). Варіації фонем.
8. Диференційні ознаки фонем. Опозиції (привативна, градуальна, еквіполентна, корелятивна). Корелятивні пари фонем. Нейтралізація фонематичних опозицій.
9. Система фонем у мові . Історичні зміни звукової будови мови.

Рекомендована література:

Основна:

1. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. – К., 2000. – С. 102–162.
2. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства. – К., 2006. – С. 133–165.

Додаткова:

1. Соссюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. – К., 1998. – С. 177–192.

Енциклопедії, словники:

1. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава, 2010.
2. Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н. Ярцева. – М., 1990.
3. Українська мова. Енциклопедія. – К., 2004.
4. Українська мова. Енциклопедія / За ред. І.В.Муромцева. – К., 2011.

Тема 6. Лексикологія. Семасіологія. Лексико-семантична система мови

1. Предмет лексикології та її основні розділи. Слово як одиниця мови, його відмінність від морфеми і речення. Слово і поняття.
2. Проблеми лексичної семасіології. Структура лексичного значення: концептуальне ядро, емотивно-стилістичні конотації, денотат (/референт), сигніфікат (поняття, концепт).
3. Полісемія слова та шляхи її розвитку: метафора, метонімія, синекдоха, функціональне перенесення.
4. Ономасіологія. Поняття про мотивацію та її типи.
5. Проблеми фразеології. Поняття про ідіоматичність. Основні типи фразеологічних одиниць.
6. Типи відношень в межах лексико-семантичної системи мови. Парадигматичні відношення:
 - а. групи слів, протисталених в плані змісту: внутрішньослівні (полісемія, енантіосемія); міжсловні (синонімія, антонімія, конверсія, гіперо-гіпонімія та супідрядність); групові та міжгрупові (семантичні поля, тематичні групи, лексико-семантичні групи).
 - б. групи одиниць, протиставлених у плані вираження: омоніми, омографи, омофони, пароніми.
7. Історичні зміни словникового складу мови: архаїзми, історизми, неологізми, запозичення.

Рекомендована література:

Основна:

1. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. – К., 2000. – С. 181–261.
2. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства. – К., 2006. – С. 182–246.

Додаткова:

1. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2006. – С. 262–274 .

Енциклопедії, словники:

1. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава, 2010.
2. Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н. Ярцева. – М., 1990.
3. Українська мова. Енциклопедія. – К., 2004.
4. Українська мова. Енциклопедія / За ред. І.В.Муромцева. – К., 2011.

Тема 7. Граматика: морфологія і синтаксис

1. Граматика та її розділи: морфологія і синтаксис.
2. Граматичне значення та його типи (деривацій, реляційні і модальні). Відмінність граматичного значення від лексичного.
3. Поняття граматичної форми.
4. Граматичні категорії : морфологічні (класифікаційні і словозмінні) та синтаксичні.
5. Способи вираження граматичних значень у мовах світу, їх історична змінність.
6. Предмет морфології. Морфема як основна одиниця морфологічного рівня мови та її види (сегментні, несегментні, суперсегментні).
7. Синтаксис та його одиниці. Речення , його основні ознаки (предикативність, модальність). Типи синтаксичних зв'язків.
8. Граматичне й актуальне членування речень. Тема та рема, засоби їх вираження.
9. Части мови та критерії їх виділення в мовах світу: семантичний, морфологічний, синтаксичний, словотвірний.

Рекомендована література:

Основна:

1. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. – К., 2000. – С. 275–318.
2. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства. – К., 2006. – С. 257–319.

Додаткова:

1. Левицький А.Е., Сингаївська А.В., Славова Л.Л. Вступ до мовознавства. – К., 2006.
2. Ющук І.П. Вступ до мовознавства. – К., 2000.

Енциклопедії, словники:

1. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава, 2010.
2. Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н. Ярцева. – М., 1990.
3. Українська мова. Енциклопедія. – К., 2004.
4. Українська мова. Енциклопедія / За ред. І.В.Муромцева. – К., 2011.

Тема 8 . Класифікація мов світу

1. Загальна характеристика мов світу.
2. Типології класифікацій мов (за кількістю носіїв, наявністю писемності, ступенем вивчення, суспільними функціям тощо).
3. Генеалогічна класифікація мов (мовні сім'ї, групи, підгрупи).
Характеристика індоєвропейської мовної сім'ї.
4. Типологічна класифікація мов (ізолюючі, аглютинативні, інкорпорууючі, флективні).
5. Інші спроби типологічної класифікації мов.
6. Висновки до курсу.

Рекомендована література:

Основна:

1. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. – К., 2000. – С. 321–333.
2. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства. – К., 2006. – С. 86–108.

Додаткова:

1. Левицький А.Е., Сингаївська А.В., Славова Л.Л. Вступ до мовознавства. – К., 2006.
2. Ющук І.П. Вступ до мовознавства. – К., 2000.

Енциклопедії, словники:

1. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава, 2010.
2. Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н. Ярцева. – М., 1990.
3. Українська мова. Енциклопедія. – К., 2004.
4. Українська мова. Енциклопедія / За ред. І.В. Муромцева. – К., 2011.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1. Вступ. Загальнотеоретичні положення та галузі мовознавства												
Тема 1. Мовознавство як наука.	12	2	2			8						
Тема 2. Природа, сутність і функції мови. Соціологічний аспект дослід- ження мови.	12	2	2			8						
Тема 3. Психологічний та семіотичний аспекти мови.	12	2	2			8						
Тема 4. Письмо.	9	2	2			5						
Разом за змістовим модулем 1	45	8	8			29						
Модуль 2.												
Змістовий модуль 2. Розділи мовознавства в синхронії та діяхронії												
Тема 5. Фонетика і фонологія	12	2	2			8						
Тема 6. Лексикологія. Семасіологія. Лексико- семантична система мови	12	2	2			8						
Тема 7. Граматика: морфологія і синтаксис	12	2	2			8						
Тема 8. Класифікація мов світу.	9	2	2			5						
Разом за змістовим модулем 2	45	8	8			29						
Усього годин	90	16	16			58						

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мовознавство як наука	2
2	Природа, сутність і функції мови. Соціологічний аспект вивчення мови	2
3	Психологічний та семіотичний аспекти мови	2
4	Письмо	2
5	Фонетика і фонологія	2
6	Лексикологія. Семасіологія. Лексико-семантична система мови	2
7	Граматики: морфологія і синтаксис	2
8	Класифікація мов світу	2
	Разом	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мовознавство як наука	3
2	Лінгвістична концепція Ф. де Соссюра	2
3	Поняття наукового методу	3
4	Природа, сутність і функції мови. Соціологічний аспект вивчення мови	8
5	Психологічний аспект мови	2
6	Семіотичний аспект мови	2
7	Мова як особлива знакова система	4
8	Письмо	5
9	Фонетика	4
10	Фонологія	4
11	Лексикологія	4
12	Лексико-семантична система мови	4
13	Морфологія як розділ граматики	4
14	Синтаксис як розділ граматики	4
15	Класифікація мов світу	5
	Разом	58

7. Методи навчання

За типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний метод, проблемний виклад, частково-пошуковий (евристичний) метод.

За дидактичними завданнями: словесні – лекція, бесіда, навчальна дискусія; наочні – ілюстрація, демонстрація; практичні – вправи, робота з текстом, спостереження над мовними явищами.

8. Методи контролю

Контроль засвоєння матеріалу включає:

1) Поточний контроль:

- модульні контрольні роботи (поточне тестування) за двома змістовими модулями;
- оцінка роботи студентів на практичних заняттях: усних розгорнутих відповідей, виконання вправ (лінгвістичних задач), участі в дискусіях. Також здійснюється перевірка результатів письмової самостійної роботи студентів: укладання словника лінгвістичних термінів.

2) Підсумковий контроль: іспит (підсумкове тестування та усне опитування).

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання роботи студента здійснюється за схемою:

1. Максимальна оцінка, яку може отримати студент, – 100 балів, з них 50 – за роботу впродовж семестру, 50 – за знання, продемонстровані на іспиті.

2. Робота студента впродовж семестру оцінюється за показниками:

а) робота на практичних заняттях – 20 балів;

б) дві модульні контрольні роботи (поточне тестування) по 15 балів – 30 балів.

3. Підсумковий іспит є обов'язковим і проводиться в комбінованій (усній і письмовій) формі. Студент повинен письмово виконати тестове завдання, яке оцінюється 30 балами, а також відповісти на 2 теоретичні питання, кожне з яких оцінюється 10 балами.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота		Робота на практичних заняттях	Підсумкове тестування та усне опитування (іспит)	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2			
Т.1-Т.4	Т.5-Т.8			
15	15	20	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81-89	B	добре	
71-80	C		
61-70	D	задовільно	
51-60	E		
21-50	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Плани практичних занять та методичні вказівки до їх виконання.
3. Матеріали до практичних занять і самостійної роботи студентів.
4. Комплект завдань для модульних контрольних робіт (тестові завдання).
5. *Гонтарук Л.В.* Науково-методичні рекомендації до «Вступу до мовознавства». – Львів, 2015. – 32 с.
6. *Бацевич Ф. С., Сваричевська Л. Ю.* Тестові завдання до курсу «Вступ до мовознавства». – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. – 126 с.
7. *Сваричевська Л.Ю.* Програма курсу «Вступ до мовознавства». – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2002.

11. Рекомендована література

І. Базова

Підручники й навчальні посібники

1. Бевзенко С.П. Вступ до мовознавства: Короткий нарис: навч. посібник. – К., 2006.
2. Білецький А.О. Про мову і мовознавство. – К., 1997.
3. Дорошенко С.І., Дудик П.С. Вступ до мовознавства. – К., 1974.
4. Дрогомирецький П.П., Пена Л.І. Вступ до мовознавства: навч.-методичний посібник. – Івано-Франківськ, 2015.
5. Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства. 2-е вид. – К., 2006.
6. Кодухов В.И. Введение в языкознание. 2-е изд. – М., 1987.
7. Кочерган М. П. Загальне мовознавство. – К., 2006.
8. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. – К., 2000.
9. Левицький А.Е., Сингаївська А.В., Славова Л.Л. Вступ до мовознавства: навч. посібник. – К., 2006.
10. Маслов Ю.С. Введение в языкознание. 2-е изд. – М., 1987.
11. Реформатский А.А. Введение в языковедение. – М., 1996.
12. Соссюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. – К., 1998.
13. Ющук І.П. Вступ до мовознавства. – К., 2000.

Збірники вправ і завдань

14. Доленко М.Т. Вступ до мовознавства: Збірник вправ і завдань. – К., 1975.
15. Донець Л.С., Мацько Л.І. Вступ до мовознавства: Практикум. – К., 1989.
16. Зиндер Л.Р. Введение в языкознание: Сборник задач. – М., 1987.
17. Калабина С.И. Практикум по курсу «Введение в языкознание». – М., 1985.

Довідкова література

18. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. – М., 1969.
19. Вахек Й. Лингвистический словарь Пражской школы. – М., 1964.
20. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. – К., 1985.
21. Кубрякова Е.С., Демьянков В.З., Панкрац Ю.Г., Лузина Л.Г. Краткий словарь когнитивных терминов. – М., 1996.
22. Левицький Ю.М. Мови світу: Енциклопедичний довідник. – Львів, 1998.
23. Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред В.Н.Ярцева. – М., 1990.
24. Марузо Ж. Словарь лингвистических терминов. – М., 1960.
25. Норман Б.Ю., Павленко Н.А. Введение в языкознание: Хрестоматия. – Минск, 1977.
26. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава, 2010.
27. Українська мова. Енциклопедія / За ред. І.В.Муромцева. – К., 2011.

28. Українська мова. Енциклопедія. – К., 2004.
29. Штерн І.Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики. – К., 1998.
30. Энциклопедический словарь юного филолога (Языкознание) / Сост. М.В. Панов. – М., 1984.
31. Encyklopedia jezykoznavstwa ogolnego. - Wroclaw – Warszawa – Krakow. – 1993.
32. International encyclopedia of Linguistics. Willam Bright. V. 1 – 4. – N.Y. – Oxford, 1992 (Oxford – N.Y. – Seul - Tokyo).
33. The encyclopedia of Language and Linguistics. V. 1-10. – 1994 (Oxford – N.Y. – Seul - Tokyo).

II. Допоміжна

1. Базелл Ч. Е. Лингвистическая типология. Принципы типологического анализа языков различного строя. – М., 1972.
2. Булаховський Л.А. Нариси з загального мовознавства: Серія друга // Вибр. Праці: в 5-ти т. – К., 1975. – Т. I.
3. Булаховський Л.А. Питання походження української мови: Історичний коментар до української мови // Вибр. праці: В 5-ти т.– К., 1977. – Т.2. – С. 10 – 25.
4. Карпенко Ю. Коли і як виникла українська мова // Мовознавство: Тези та повідомлення III Міжнародного конгресу українців. – Харків, 1996. – С.75 – 81.
5. Коломієць В.Т. Типологічні риси української літературної мови на фоні інших слов'янських мов // Мовознавство. – 1992. – № 5. – С. 3–11.
6. Мельничук О.С. Розвиток структури слов'янського речення. – К., 1966.
7. Півторак Г. Українці: звідки ми і наша мова. – К., 1993.
8. Півторак Г.П. Проблема східнослов'янської прамови // Мовознавство: Доповіді та повідомлення на IV Міжнародному конгресі українців / Відп. ред. В. Німчук. – К., 2002. – С. 268–272.
9. Роль человеческого фактора в языке: Язык и картина мира / Б.А. Серебренников, Е.С. Кубрякова, В.И. Постовалова и др. – М., 1988.
10. Хоккетт Ч.Ф. Проблема языковых универсалий // Новое в лингвистике. Вып. У (Языковые универсалии). – М., 1970. – С. 45-77.
11. Царук О. Українська мова серед інших слов'янських: етнологічні та граматичні параметри. – Дніпропетровськ, 1998.

12. Інформаційні ресурси

1. Лінгвістичний портал MOVA.info <http://www.movainfo>
2. Wikipedia.<http://www.wikipedia.org>
3. Український лінгвістичний портал <http://www.ulif.org.ua/ulif/>
4. Портал української мови та культури <http://slovnyk.net/>

Питання на іспит

1. Предмет, об'єкт та завдання науки про мову. Зв'язки мовознавства з іншими науками.
2. Мовознавство загальне і конкретне, теоретичне і прикладне. Основні проблеми мовознавства.
3. Походження мови. Найважливіші теорії походження мови.
4. Основні та проміжні рівні мови, специфіка їх одиниць та співвідношень.
5. Співвідношення мови і мислення.
6. Поняття про систему і структуру мови. Система мови та її складники.
7. Основні функції мови.
8. Територіальна диференціація мови і поняття про діалект.
9. Поняття про мовні універсалії. Абсолютні та статистичні універсалії.
10. Функціонально-стилістична диференціація мови, її основні стилістичні шари.
11. Соціальна диференціація мови та її чинники. Професійні «підмови» у сучасному суспільстві.
12. Літературна мова як наддіалектна система загальнонародної мови.
13. Мова і мовлення. Мовленнєва діяльність і текст.
14. Мова як особлива знакова система. Поняття про знак взагалі і мовний знак зокрема.
15. Парадигматичні відношення між одиницями мови, їх вияв на всіх рівнях мовної системи.
16. Синтагматичні відношення між одиницями мови, їх вияв на всіх рівнях мовної системи.
17. Звук мовлення і три аспекти його вивчення.
18. Позичні зміни звуків у мовленні (оглушення, озвучення, редукція).
19. Комбінаторні зміни звуків у мовленні (акомодація, асиміляція, дисиміляція, метатеза, епентеза, дієреза, гаплогія).
20. Поняття про фонетичне слово. Проклітики й енклітики.
21. Поняття про фонему. Фонема і звук. Варіанти і варіації фонем.
22. Поняття про протиставлення (опозиції) фонем та їх диференційні ознаки. Нейтралізація фонемних опозицій.
23. Поняття про морфему. Морфемні сегментні, нульові, супрасегментні.
24. Історичні зрушення в морфологічній структурі слова (спрощення, перерозклад, ускладнення).
25. Історична змінність мови Синхронія та діахронія.
26. Найважливіші поняття акустики: тони й шуми, сила, висота, довгота і тембр звука. Основний тон й обертони.

- 27.Будова мовленнєвого апарата і функції його окремих частин. Артикуляція та її фази.
- 28.Наголос як просодична одиниця мови. Типи наголосів у мовах світу.
- 29.Поняття про звуковий закон. Історичність звукових законів.
- 30.Принципи класифікації голосних у мовах світу.
- 31.Принципи класифікації приголосних у мовах світу. Предмет граматичної науки. Морфологія і синтаксис як розділи граматики.
- 32.Грамматичне значення слова. Типи граматичних значень у мовах світу та способи їх вираження.
- 33.Поняття про граматичну категорію. Найважливіші граматичні категорії у мовах світу.
- 34.Поняття про морфему. Звукове варіювання морфем (накладання, усичення, нарощення мотивуючої основи).
- 35.Синтетичні граматичні способи (афіксація, внутрішня флексія, редуплікація, суплетивізм, наголос). Синтетичні мови.
- 36.Аналітичні граматичні способи (службові слова, порядок слів). Аналітичні мови.
- 37.Частини мови, їх категоріальні ознаки і принципи класифікації в різних мовах світу.
- 38.Застарілі слова та їх типи. Стилiстичні функції архаїзмів та історизмів.
- 39.Історична лексикологія та етимологія. Поняття внутрішньої форми слова.
- 40.Групи слів, протиставлені у плані вираження (омоніми, омографи, омофони, омоформи, пароніми, словотвірні гнізда).
- 41.Групи слів, протиставлені у плані змісту (синоніми, антоніми, гіпероніми, синонімічні ряди, лексико-семантичні групи, тематичні групи, семантичні поля).
- 42.Багатозначність (полісемія) слова. Розвиток значення слова. Лексико-семантичний варіант слова.
- 43.Пряме і переносне значення слова. Основні типи переносних значень слів. Метафора і метонімія (функціональний перенос).
- 44.Звуження, розширення та зміщення як типи змін значення слова щодо його обсягу.
- 45.Фразеологія як проміжний рівень мови. Класифікація фразеологічних одиниць.
- 46.Синтаксис як граматичне вчення про зв'язне мовлення і його одиниці.
47. Слово як основна одиниця мови. Відмінність слова від інших одиниць мови.
- 48.Слово у мові й мовленні. Співвідношення лексеми і лексико-семантичного варіанта слова.
- 49.Слово і предмет (денотат), слово і поняття (сигніфікат).
- 50.Денотативне і конотативне значення слова.